

'Ωσ' του και τὸ τζωνάριν μου τὸ χρυσοκεντημένο και πέ του ν' ἀντιπαντρευτῇ νὰ μήν κακοεράσῃ ('Ωσ' = δῶσε). Συνών. ξαναπαντρεύω.

ἀντιπαράλλος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀντιπεριάλλος Πελοπν. (Λακων.)

'Εκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ ἐπιθ. παράλλος, παρ' ὁ καὶ περιάλλος.

'Η ἐπομένη ἡμέρα τῆς μεθαύριον, κατ' οὐδ. ἐπιφρηματ.: Τὸ ἀντιπεριάλλο νά' φεγγ. Συνών. ἀντιμεθαύριο.

ἀντιπαράμονα ἐπίφρ. Κύπρ.

'Εκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ οὐσ. παραμονή.

Τὴν προηγουμένην ἡμέραν τῆς παραμονῆς: Παροιμ.

'Ἀντιπαράμονα γεοργίης χωράτης ἀλλαμένος (ἐπὶ πραγμάτων ἐμφανιζομένων ἐν οὐ δέοντι).

Ἀντιπαράγωτικος ἐπίθ. Σίφν.

'Έκ τοῦ τοπων. Ἀντίπαρο καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ξώ τικος.

'Ο ἔξ 'Ἀντιτάρου καταγόμενος, προερχόμενος: 'Ἀντιπαράγωτικα σῦνα (εἶδος σύκων).

ἀντίπασχα τό, Θράκ. (Αἰν.) Σύμ. ἀντίπασχο Πελοπν. (Οἰν.) Γεν. τ' ἀντιπάσχον Ρόδ. τ' ἀντιπάσχον Σύμ.

Τὸ μεσον. οὐσ. ἀντίπασχα. 'Η κατὰ γενικ. ἐκφορὰ κατ' ἀναλογ. ἄλλων ἔορτῶν, τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Σταυροῦ κττ.

1) 'Η ἀπόδοσις τῆς ἔορτῆς τοῦ Πάσχα, ἡ Κυψιακὴ τοῦ Θωμᾶ Θράκ. (Αἰν.) Ρόδ. Σύμ.: Παροιμ.

Τ' ἀντιπάσχον τὴν Δευτέραν | μηδὲ κλωστὴν εἰς τὴν βολόναν (κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τηρεῖται ἀπόλυτος ἀργία) Σύμ.

Τ' ἀντιπάσχον τὴν Δευτέραν μηδὲ φάμα 'σ τῇ βελόνᾳ (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Ρόδ. Συνών. ἀντίλαμπρα 1.

2) 'Ο ἑσπερινὸς τῆς ἡμέρας τοῦ Πάσχα, ἡ ἀγάπη Πελοπν. (Οἰν.): 'Η μεγάλη καμπάνα τοῦ χωριοῦ καλοῦσε τοὺς Χριστιανοὺς 'σ τὸ ἀντίπασχο γιὰ νὰ γεορτάσουν τὴν ἀγάπη. Συνών. ἀγάπη 6.

ἀντιπατέρας ὁ, Πελοπν. (Καλάβρυτ. Τρίκκ. Κορινθ.)

'Εκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ οὐσ. πατέρας.

'Ἐπι τέκνων, τὸ δμοιότατον πρὸς τὸν πατέρα: Μωρέ, αὐτὴ εἶναι ἀντιπατέρας! Πρ. ἀντιμάννα.

ἀντιπάτημα τό, ἀμάρτ. ἀντ'πάτ'μα Στερελλ. (Αἴτωλ.) ἀτοπάτ'μα Σάμ.

'Εκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ οὐσ. πάτημα.

1) Βάδισις ἀσταθής, ἐλαττωματική, χωλότης Στερελλ. (Αἴτωλ.): Αὐτὸ τ' ἀντ'πάτ'μα πόεις 'σ τὸν διξὶ πονδάρ' σ' μὶ κάν' νὰ σκάσουν. 2) Εναντίωσις, ἀνταγωνισμός, ἐν δημοπρασίᾳ Σάμ.: 'Εκαμα μιγάλον ἀτοπάτ'μα 'σ τ' δημουπρασία.

3) Προσπάθεια, ἀγὼν Σάμ.

ἀντιπάτι τό, ἀμάρτ. ἀδιπάτι Κρήτ.

'Εκ τοῦ ρ. ἀντιπάτω.

'Η διάστασις τῶν σκελῶν καὶ ἡ οὐτως ἐπιτυγχανομένη τοῦ σώματος εὐστάθεια: Νὰ μὲ τραυμάτης χωρὶς νὰ βάλῃς ἀδιπάτι. Πρ. ἀντισκάρι.

ἀντιπατῶ Αθῆν. Βιθυν. (Αρβανίτοχ.) Κάρπ. Πελοπν. (Αρκαδ. Βυτίν. Λακων. Ολυμπ.) Σίφν. ἀδιπατῶ 'Ανδρ. (Κόρθ.) Κρήτ. Κύθηρ. Σέριφ. ἀντιπατῶ Χάλκ. 'διπατῶ Κάλυμν. ἀντιπατοῦ Πελοπν. (Λακων.) ἀντιπατάω Βιθυν. Πελοπν. (Καλάβρυτ.) ἀντ'πατάσυν Εύβ. (Στρόπον.) Στερελλ. (Αἴτωλ.) ἀτζ'πατῶ Σάμ. ἀτζ'πατάσυν Σάμ. ἀτζοπατῶ Κρήτ. ἀτζοπατῶ Κρήτ.

Τὸ μεσον. ἀντιπατῶ. 'Ο τύπ. ἀτζοπατῶ ἐκ παρασχετισμοῦ πρὸς τὸ οὐσ. ἀτζα, δι' ὁ ίδ. ἀντιζα.

1) Διαστέλλω, διαχωρίζω τοὺς πόδας καὶ οὗτως ἀνθίσταμαι σταθερῶς, ἀντερείδομαι Κρήτ. Πελοπν. (Ολυμπ.)

Χάλκ.: Τί μ' ἀντιπατᾶς ἔται; λέσ ὅτι σὲ σκιάζομαι; 'Ολυμπ. Διὰ τὴν σημ. πρ. Ἐρωτόκρ. Β 1899 (εκδ. ΣΞανθούδ.)

•σφίγγουνται, ξανασφίγγουνται, κι ἀντιπατοῦν τσοὶ σκάλες, | μουλλώνουν τὰ κοντάρια ντως, σφίγγουν τα 'σ το' ἀμασκάλες». 2) Ἀνθίσταμαι, ἀντιφέρομαι, ἐναντιοῦμαι 'Ανδρ. (Κόρθ.) Βιθυν. (Αρβανίτοχ.) Κάρπ. Κύθηρ. γ)

'Αντιλέγω, ἀπανθαδιάζω Κύθηρ. Σάμ.: Τί ἀτζ'πατεῖς ἐτσ'δά;

Σάμ. Συνών. ίδ. ἐν λ. ἀντιμιλῶ. δ) Ἀνταγωνίζομαι πρός τινα ἐν δημοπρασίᾳ πλειοδοτῶν Σάμ.: 'Ικεῖ π' θὰ πάς, νὰ τοὺν ἀτζ'πατήγης.

2) Βαδίζων πατῶ σταθερῶς 'Αθῆν. Κάρπ. Κρήτ. Πελοπν. (Αρκαδ. Βυτίν. Λακων. κ. ἀ.) Σίφν.:

'Τζοπατεῖ βλέπο δ γῆς σου (ἐπὶ ἀναρρωνύοντος καὶ ηδη εὐσταθῶς βαδίζοντος) Κρήτ. || Ἄσμ.

"Οντας σὲ βλέπω κ' ἔρχεσαι κι ἀντιπατεῖς τὴν σκάλα

'Αθῆν. β) Βαδίζω μετὰ κόμπου, κομπάζω, ἐπαίρομαι Εύβ. (Στρόπον.) Κρήτ. Κύθηρ. Πελοπν. (Αρκαδ. Βυτίν. Λακων. Ολυμπ.): 'Ηρθι ὡς τὸν φέμα κι ἀντιπάται, ἀλλὰ δὲν κότησι νὰ κούλιθήσῃ δῶθι Στρόπον. Τὸν ἔβλεπες κι ἀντιπάταγε σῶν κόντες 'Ολυμπ. Αὐτὸς ἀτζοπατεῖ σὰν τὸν κούκλη (τὸν ἀλέκτορα) Κρήτ. "Οσο κι ἀν ἀτζοπατῆς, τὸ ίδιο σοῦ κάνει (δηλ. τίποτε δὲν κερδίζεις) αὐτόθ. Μήν ἀτζοπατῆς τοσονά!" αὐτόθ. || Παροιμ.

"Ο γέρως κι ἀν ἀτζοπατῆ, | κρυνόρρεμα τὸνε κρατεῖ

(παρ' ὅλην τὴν προσπάθειάν του ὅπως φανῇ νεάζων ἡ τρομώδης κίνησις τῶν ποδῶν καθιστᾷ κατάφωρον τὴν γεροντικὴν ἀδυναμίαν. κρυνόρρεμα = φευματισμὸς) Κρήτ.

"Ο γέρως κι ἀν ἀντιπατῆ, | γιλὴ τρεμούλλα τὸν κρατεῖ

(συνών. τῇ προηγουμένῃ) Κάρπ.

'Αντιπατῶ κι ἀντιλαλῶ γιὰ τοὺς κακοὺς γειτόνους

(προσποιοῦμαι τὸν εὔχαριν διὰ νὰ μὴ δώσω ἀφορμὴν σχολίων καὶ κακολογίας εἰς τοὺς γείτονας) 'Αρκαδ. Βυτίν. Λακων. 3) Πατῶ ἐπιμόνως Κάρπ.: Πατῶ κι ἀντιπατῶ.

β) Πατῶ ἐπιμόνως ἐναλλάσσων τοὺς πόδας, ἐπὶ τῆς πατήσεως τῶν σταφυλῶν πρὸς ἔκθλιψιν τοῦ γλεύκους Κύθηρ. Πελοπν. (Λακων.): 'Αδιπατεῖ τὰ σταφύλια 'σ τὸ λαυρό Κύθηρ. 4) Κάμνω περίπατον Πελοπν. (Καλάβρυτ.): Σᾶς εἶδα ποῦ ἀντιπατάγατε 'σ τὸ ἄλλων μαζὶ μὲ τὸν δεῖνα

5) Παραπατῶ Σέριφ. Σίφν. Στερελλ. (Αἴτωλ.): 'Αδιπατεῖ τὸ μουλάρι Σέριφ. 'Ηρχα, μὰ ὥσπου νά' ωχω ἡπάτον κι ἀντιπάτου Σίφν. 'Αντ'πάτ'σις 'σ τὸν χουρδὸν κι κόντιψις νὰ πέγγεις κάτ' Αἴτωλ.

6) Χωλαίνω Στερελλ. (Αἴτωλ.): 'Αντ'πατάει λίγον μὲ τὸν ζιρβί τὸν πονδάρ'. 'Αντ'πατάει τὸν μ'λάρ'

ἀντίπελ-λος ἐπίθ. Κύπρ.

'Εκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ ἐπιθ. πελ-λός.

"Ο ἐπίσης ἡ ἐπὶ πλέον πελ-λός, δ ἀνταγωνιστὴς τοῦ πελ-λοῦ, τοῦ μωρολόγου καὶ θρασέος: Ηέρες τὸν ἀντίπελ-λόν σου νὰ σοῦ βάλῃ νοῦν. Κάμμιαν ὥραν 'εν-νά 'βρογ τὸν ἀντίπελ-λόν του. || Φρ. 'Ο πελ-λός ηδρεν τὸν ἀντίπελ-λόν του. 'Ο πελ-λός θέλει ἀντίπελ-λον ἢ τὸν ἀντίπελ-λόν του.

ἀντίπερα ἐπίφρ. σύνηθ. ἀντίπεραν Πόντ. (Κοτύωρ. Τραπ.) ἀντίπερα Κάρπ. ἀντίπερα Μακεδ. (Καταφύγ.) Στερελλ. (Αἴτωλ. Αμφ.) ἀντίπερον Θράκ. (Αἰν.)

Τὸ μεσον. ἐπίφρ. ἀντιπερα. ίδ. Ήσύχ.

Πέραν, ἀντιπέραν, εἰς τὴν ἀπέναντι ὅχθην ἡ ἀκτὴν καὶ καθόλου εἰς τὸν ἀπέναντι τόπον, τὸν δροῖον βλέπομεν ἡ δεικνύομεν ἡ καὶ νοοῦμεν συνήθως μετὰ τοῦ πέρα: Πέρασσα ἀλ' τὴν Βοστίτοις ἀντίπερα 'σ τὴν Ρούμελη Πελοπν. (Αἴγ.) Θὰ πιστάσου ἀντίπερα 'σ τὸ ποντάρι' Στερελλ. (Αμφ.) 'Επεράσαμες ἀντίπεραν τοῦ ποταμοῦ Πόντ. (Κοτύωρ.) Τὰ

βόιδα είναι ἀντίπερα 'ς τὸ καταρράχι Πελοπν. (Μάν.) || Ἀσμ.

Ποτάμι, γιὰ λιγόστεψε, ποτάμι, στρέψε πίσω
γιὰ νὰ περάσ' ἀντίπερα, πέρα 'ς τὰ κλεφτοχώρια
πολλαχ.

Τὰ γράμματά 'ναι 'ς τὸ χαρτὶ κι ὁ νοῦς μου πέρα πέρα,
πέρα κι ἀντίπερα, πέρα 'ς τὲς μανδομάτες

Ηπ.

'Σ τὸ πέραν τὸ ἀντίπεραν εἰς τὸ κρυὸν πεγάδιν
Τραπ. || Ποιήμ.

Χαμένη σάλπιγγα, τί θές κι αὐτοὺς τοὺς ἥσκους κράζεις;
καὶ σύ, τί θές ἀντίπερα, ποῦ σὰν ἡχὼ τῆς μούάζεις;
ΔΣολωμ. 259 Η λ. καὶ ώς τοπων. Πελοπν. (Γύθ.) καὶ ὑπὸ^{τὸν τύπ.} Ἀντίπερο αὐτόθ. Πβ. ἀποπέρα.

ἀντιπέραμα τό, Ιων. (Κρήν.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ οὐσ. πέραμα.

Πέραμα, πόρος, διάβασις: Ἀσμ.

Καὶ μὲ τοῦ μαύρου τὸ φιλεῖ πέραμα θενὰ κάμω,
πέραμα κι ἀντιπέραμα γιὰ νὰ περάσω πέρα.

ἀντιπέραστος ἐπίθ. Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπιφρ. ἀντιπέρας καὶ τῆς παραγωγικῆς
καταλ. -τος. Πβ. ἀντίκρυν - ἀντίκρυτος.

Ο πέραν τινός, ὁ ἀντικρινός: Ἀσμ.

Θωρεῖς ἔκεινο τὸ βουλγὸν καὶ τ' ἄλλο τ' ἀντιβούνιν
καὶ τ' ἄλλο τ' ἀντιπέραστον ποῦ ἔν' ψηλὸν καὶ μέγαν;

ἀντιπέρατο τό, ἀμάρτ. ἀδιπέρατο Κρήτ. ἀδιβέρατο
Κρήτ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ οὐσ. περάτης.

Τὸ μέρος τῆς παραστάδος εἰς τὸ ὅποιον προσαρμόζεται
ο μοχλὸς ὁ κλείων θύραν ἢ παράθυρον: Ἀσμ.

Βάνει βαρσάμους μάδαλο, βασιλικὸν περάτες,
καὶ βάνει κι ἀδιπέρατο βιόλες καὶ καδιφέδες.

ἀντιπέρατος ὁ, Κάρπ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ ἐπιθ. *περατὸς <περνῶ.

Βραχώδης τόπος δύσβατος: Ὁμπτζος ἀντιεργὴ τὸν ἀντι-
πέρατο πρῶτος (ὅμπτζος=δρόπιος). Συνών. κακοπέρατος.

ἀντιπερίζω Πελοπν. (Μάν.) ἀδιπερίτζω Σύμ.

Ἐκ τοῦ ἐπιφρ. ἀντίπερα.

Διέρχομαι διὰ τοῦ ἀντικρινοῦ τόπου ἔνθ' ἀν.: Ἀπο-
ληγόρα τὸν εἶδα κι ἀντιπέρισε Μάν.

ἀντιπερνῶ σύνηθ. ὑπερερνῶ Ρόδ. ὑπερερνῶ Κάλυμν.
ἀντιπερνῶ Πόντ. (Κερασ. Οἰν. Χαλδ.) ἀντιπεράνω Πόντ.
(Αμισ.)

Ἐκ τοῦ μεσν. ἀντιπερνῶ.

1) Διαβαίνω εἰς τὸν ἀντικρινὸν τόπον Πόντ. (Χαλδ.)
Σαλαμ.: Ἀντιπέρασον τὸ μωρὸν 'ς ἄλλο τὴ μερέαν Χαλδ.
Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. Μαλάλ. Χρόν. 139,7 (ἔκδ. Βόννης)
«ἀντιπέρασαν ἐπὶ τὴν χώραν τῶν Ἀδιαβηνῶν». 2) Διέρ-
χομαι ἐπανειλημμένως, συνήθως μετὰ τοῦ περνῶ ἔνθ' ἀν.:
Περνῶ κι ἀντιπερνῶ (πηγανοέρχομαι) σύνηθ. Ὅλοι φορᾶ-
μένοι, ἀναλλαγμένοι περάνονταν κι ἀντιπεράνοντε 'Αμισ. || Ἀσμ.

Ἐντα περνᾶς κι ἀντιπερνᾶς κι ἀγεβοκατεβαίνεις;
τὰ παπούτσιά σου χαλᾶς κ' ἐμένα δὲ μὲ πάιρεις
Ιων. (Κρήν.)

Πέρασε κι ἀντιπέρασε, πουλλί μ', ἀγάπησά σε
καὶ μέο' 'ς τὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς ἐφυτολόησά σε
Τῆλ.

Συχνὰ περνῶ κι ἀντιπερνῶ 'ς τὸ μαρμαρένῃ ἀλώνι
δπ' ἀλωνίζουν δώδεκα καὶ γέροντα δεκαπέντε
Ηπ.

ἀντιπηδῶ ἀμάρτ. ἀντιπηδῶ Κάρπ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ ρ. πηδῶ.

Κάμνω ἄλμα, πηδῶ: Ἀσμ.

Ἀντιπηδῷ μὲ τὴν ὁξυὰν ὁ νεὸς ὁ λαουνάρις,
συμπλεξάς, ἀρπᾷ καὶ τὸν λαὸν ποὺ τῶν σκυλλῶν τὰ δόντα
(οξὺ = ποιμενικὴ ράβδος, συμπλεξάς = πλησιάζω).

ἀντιπιθεύω Πελοπν. (Μάν.) Σῦρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ ρ. πιθεύω, περὶ οὐ ίδ.
ΒΦάβην ἐν Αθηνᾶ 29 (1917) Λεξικογρ. Ἀρχ. 44 κέξ.

Ἐναντιοῦμαι διὰ λόγων, ἀντιλέγω ἐπιμόνως: Αὐτὸ τὸ
παιδὶ ὅλο μ' ἀντιπιθεύει Μάν. Συνών. ίδ. ἐν λ. ἀντιμιλῶ.

ἀντίπιστος ἐπίθ. Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ οὐσ. πίστι.

Ο ἐναντιούμενος εἰς τὴν πίστιν, εἰς τὴν χριστιανικὴν
θρησκείαν, συνήθως εἰς τὴν φρ.: Τὸν ἀντίπιστο σ! (τῆς
φρ. προηγεῖται τὸ αἰσχρᾶς σημ. φῆμα). Συνών. ἀντί-
θεος 1, ἀντίχριστος, ἀπιστος.

ἀντίπλακο τό, Σίφν.

Ἐκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ οὐσ. πλάκα ἢ πλακί.

Λιθίνη πλάκε διὰ τῆς ὁποίας φράσσεται τὸ στόμιον τῆς
ἄγγειοπλαστικῆς καμίνου κατὰ τὴν καμίνευσιν.

ἀντίπλατα ἐπίφρ. Ηπ. (Κόνιτσ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ οὐσ. πλάτη.

Εἰς τὴν πλάτην: Ἀσμ.

Λγὸ χατζαρεὲς τοῦ ἔδωκε ἀντίπλατα καὶ πίσω.

ἀντίπλατο τό, Ηπ. (Ιωάνν.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ οὐσ. πλάτη.

Πληθ., τὸ μεταξὺ τῶν ώμοπλατῶν μέρος τοῦ κορμοῦ:
Μὲ πονᾶν τ' ἀντίπλατα.

ἀντιπλέκω Πόντ. (Οἰν.)

Τὸ μεταγν. ἀντιπλέκω.

Διαλύω τὸ πλεχθέν. Συνών. ξεπλέκω.

ἀντιπλοίαρχος ὁ, λόγ. κοιν.

Ἐκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ οὐσ. πλοίαρχος.

Ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τοῦ κατὰ θάλασσαν στρατοῦ,
ο ἀμέσως κατώτερος τοῦ πλοιάρχου, ο οίκνει ἀντικαθιστῶν
τὸν πλοιάρχον ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ.

ἀντίπλουμο τό, Ρόδ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ οὐσ. πλούμι.

Μικρὸν κεντητὸν ποίκιλμα ώς συμπλήρωμα μεγαλυ-
τέρων κατὰ τὴν ἐπιχώριον χειροτεχνίαν.

ἀντίπλωρος ἐπίθ. Λεξ. Βλαστ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. ἀντίπλωρος.

Ἐπὶ ἀνέμου, ο ἀντιθέτως πρὸς τὴν πρῷραν πνέων, οὐχὶ^ονριος, ἀντίθετος.

ἀντιπόδι τό, ἀμάρτ. ἀδιπόδι Κρήτ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ οὐσ. πόδι.

Παρεμβολὴ τοῦ ποδὸς μεταξὺ τῶν ποδῶν ἄλλου, ὑπο-
σκελισμός: Ἀδιπόδι τοῦ βαλε. Συνών. κολοπόδι, τρι-
κλοπόδι, τρικλοποδιά.

ἀντιποδία ἡ, Πόντ. (Κερασ.) ἀντιποδίγια Πόντ.
(Κερασ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀντὶ καὶ τοῦ οὐσ. πόδι κατὰ τὸ συνών.
ἀναποδία.

Ἐκβασις ἀντίθετος πρὸς τὸ ἐπιδιωκόμενον, περιπέτεια:
Φρ. Τ' ἔργον ἀντιποδία ἔρθεν (δὲν ἀπέβη κατ' εὐχήν). Ἀντι-
ποδία ἔρθαμεν (ηλθομεν εἰς φῆμιν). Συνών. ἀναποδία 1.

